

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

ПРВА СЕКЦИЈА

ПРЕДМЕТ МИТРОВ против РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

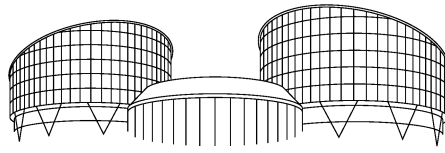
(Жалба бр. 45959/09)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

2 јуни 2016 година

Оваа пресуда ќе стане конечна под околностите поместени во член 44 став 2 од Конвенцијата. Истата може да биде предмет на редакциски измени

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Во предметот Митров против Република Македонија,

Европскиот суд за човекови права (Прва Секција), заседавајќи во совет составен од:

Ledi Bianku, *Претседател*,

Kristina Pardalos,

Linos-Alexandre Sicilianos,

Aleš Pejchal,

Robert Spano,

Armen Harutyunyan,

Pauliine Koskelo, *судиш*

и Abel Campos, *Регистратор на секција*

Заседавајќи на нејавна седница на 10 мај 2016 година, ја Донесе следната пресуда, која беше усвоена на тој датум:

ПОСТАПКА

1. Предметот започна со жалба (бр. 45959/09) против Република Македонија, поднесена до Судот согласно член 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи (“Конвенцијата“) од страна на македонски државјанин, г. Слободан Митров (“жалителот”), на 17 август 2009 година.

2. Жалителот беше застапуван од г. П. Докузов, адвокат од Штип. Владата на Република Македонија (“Владата“) беше застапувана од нејзиниот агент, г. К. Богданов.

3. Мирјана Лазарова Трајковска, избрана како судија од Република Македонија, се иззема од постапувањето по овој предмет (Правило 28). На 28 април 2016 година, Претседателот на советот одлучи да го именува Pauliine Koskelo да постапува по предметот како *ad hoc* судија (Правило 29 § 2 (a)).

4. Жалителот се жалеше според член 6 од Конвенцијата дека на првостепениот суд му недостасувала непристрасност и дека бил прекршен принципот на рамноправност на странките.

5. На 4 април 2014 година, жалбата беше доставена до Владата, а останатиот дел од жалбата беше прогласен за недопуштен.

ФАКТИ

I. ОКОЛНОСТИ НА СЛУЧАЈОТ

6. Жалителот е роден во 1974 година и живее во Струмица.

7. Во времето кога биле покренати кривичните постапки (види ставови 11-32 подолу), четворица судии работеле во кривичното оделение при Основниот суд Струмица (“првостепениот суд“): Судии М.А., Ц.К., Т.Д., и Г.М.. Дополнително, Судијата Б.Б. бил истражен судија во првостепениот суд, Судијата В.Д. работел на случаи за ситни прекршоци, а Судијата С.Д. бил на боледување.

8. Од 2002 година, Судијата Ц.К. работела како стручен соработник во првостепениот суд. Од 2004 година таа работела со судијата М.А. и други двајца судии. Била именувана за судија во Февруари 2005 година.

9. Во 2004 година, Судијата М.А. станала претседател на кривичното оделение на првостепениот суд.

10. На 26 ноември 2006 година, жалителот како возач на патничко возило бил инволвиран во сообраќајна незгода, во која загинала осумнаесетгодишната ќерка на Судијата М.А.

11. На 19 јануари 2007 година, по сослушување на жалителот во присуство на неговиот адвокат, Судија Б.Б. отворил истражна постапка против него.

12. Во периодот помеѓу 25 јануари и 7 февруари 2007 година, Судијата Б.Б. сослушал сведочења од четворица очевидци, две вешти лица и застапник на жртвата. Застапникот на жалителот бил присутен само кога двајца очевидци ги давале своите изјави.

13. На 8 февруари 2007 година, Судијата Б.Б. побарал да се изработи судско вештачење од страна на Бирото за судски вештачења (“Бирото“) во однос на причините за несреќата, брзината со која жалителот во тоа време го управувал возилото, дали несреќата можела да биде избегната, и други релевантни прашања.

14. На 14 март 2007 година, машински инженер подготвил судско вештачење (“Прво судско вештачење“), делумно засновано врз исказите дадени од сведоците пред Судијата Б.Б.

15. На 20 април 2007 година, јавниот обвинител го обвинил жалителот за тешки дела против безбедноста на луѓето и имотот во сообраќајот. На 15 мај 2007 година, судски совет составен од судии при првостепениот суд, со кој претседавал Судија Т.Д. го одбил поднесениот приговорот на обвинението од страна на жалителот.

16. Во јуни 2007 година, на барање на жалителот било подготвено друго вештачење од страна на приватна агенција за вештачење (“Второ судско вештачење“).

17. На 12 јули 2007 година, жалителот побарал од претседателот на првостепениот суд иземање на судиите од кривичните постапки, имено Судија Ц.К. и другиот судија во судскиот совет кои заседавале по предметот на жалителот, како и Судиите Г.М., С.Д. и Т.Д., со оглед на тоа што предметот се однесувал на сообраќајна несреќа во која загинала ќерка на судија од кривичното одделение на судот. Тој понатаму се жали дека истрагата била нефер, и дека наводно Судијата Б.Б. бил пристрасен. На крај, тој тврди дека се надевал оти претседателот на судот ќе го праша Претседателот на Апелациониот суд во Штип (“апелационен суд“) да го додели предметот на одлучување на друг првостепен суд.

18. Истиот ден, Судиите Ц.К. и Т.Д., кои биле назначени како судии во судскиот совет за предметот на жалителот дале писмени изјави, дека фактот што ќерка на нивна колешка загинала во несреќата нема да влијае врз нивното судење. Претседателот на првостепениот суд се повикал на тие изјави, и го одбил барањето за иземање на Судиите Ц.К. и Т.Д., констатирајќи дека не биле исполнети условите од членот 36(2) од Законот за кривична постапка (види став 33 подолу). Претседателот на судот понатаму го одбил како неприфатливо барањето во однос на Судиите Г.М. и С.Д., со оглед на тоа дека според член 38(4) од Законот за кривична постапка, барање за иземање може да биде поднесено само во однос на индивидуален судија кој постапувал во конкретен случај (види став 33 подолу).

19. Судењето продолжило, и истиот ден жалителот поднел ново барање за иземање на Судија Т.Д., со оглед на тоа дека тој претседавал со тричлениот судски совет кој го одбил приговорот кон обвинението на жалителот (види став 15 погоре).

20. На 13 јули 2007 година, претседателот на првостепениот суд го потврдил последното барање за иземање на Судија Т.Д.

21. На рочиште одржано на 26 септември 2007 година, првостепениот суд (со претседател на совет Судија Ц.К., со Судија С.Д. и уште тројца судии – поротници) ги прифатил како доказ второто судско вештачење (види став 16 погоре), поднесено од страна на жалителот. Жалителот од првостепениот суд побарал да ги испрашаат обајцата вештаци кои ги подготвиле двете судски вештачења со цел разјаснување на нивните наоди, кои тој ги опишал како контрадикторни.

22. На рочиште одржано на 19 октомври 2007 година, составот на судскиот совет се променил на Судија Ц.К. (како претседател на советот), Судија В.Д., и тројца судии – поротници. На тоа рочиште, првостепениот суд побарал вештачењето да се обнови со други вештаци, тоест да биде подготвено од три вешти лица од Бирото, не од оние кои го подготвиле вештачењето од 14 март 2007 година (види став 14 погоре) .

23. На 31 јануари 2008 година било издадено ново вештачење од Бирото (“трето судско вештачење”).

24. На 4 март 2008 година, едно од вештите лица кои го подготвиле третото судско вештачење било сослушано од судот.

25. На 5 март 2008 година, адвокатот на жалителот во неговите завршни зборови тврдел дека првостепениот суд суди случај кој се однесува на несреќа во која загинала ќерка на нивна колешка. Тврдел дека праксата во слични случаи е судиите да се повлечат со цел да нема сомнеж во непристрасноста на судот.

26. Истиот ден првостепениот суд го осудил жалителот изрекувајќи му казна затвор од четири години и шест месеци. Судот констатирал дека жалителот возел со преголема брзина и под дејство на алкохол. Ги отфрлил тврдењата на жалителот дека жртвата на несреќата го игнорирала знакот “Стоп“ и не носела заштитен појас. Ги засновал своите наоди врз основа на трето вештачење и усни докази. Не му дал никаква тежина на второто судско вештачење. Конечно, првостепениот суд го потврдил барањето за надомест на штета поднесено од Судија М.А., нејзиниот сопруг и другата ќерка против осигурителната компанија на жалителот, која го признала барањето.

27. На 4 април 2008 година, жалителот поднел жалба против пресудата, тврдејќи *inter alia* дека предметот треба да му биде доделен на друг суд, и дека Судијата Ц.К. претходно работел како судски службеник назначен на Судија М.А. во тек на неколку години. Во врска со ова, тој тврдел дека претходно веќе имало такви трансфери на предмети, поврзани со кривични постапки против јавен обвинител и претседател на суд. Имало основаност за изземање според член 36, став 2 од Законот за кривична постапка. Основниот суд не обезбедил никакво објаснување во поглед на второто судско вештачење, и не ги признал предложените докази од жалителот. Третото судско вештачење било идентично со првото и контрадикторно со второто во поглед на брзината со која жалителот возел за време на несреќата. Жалителот понатаму побарал предметот да биде препратен и разгледуван или од друг судски состав при основниот суд, или до друг суд.

28. На 24 септември 2008 година апелациониот суд ја отфрлил жалбата на жалителот, ја потврдил жалбата на јавниот обвинител, и ја зголемил казната на затвор во времетраење од шест години. Делот од неговата пресуда кој се однесува на наводно отсуство на непристрасност гласи како што следува:

“Жалбените наводи за повреда на член 36(2) од [Законот за кривична постапка] се неосновани...адвокатот [на жалителот] поднел барање за изземање на [Судиите Ц.К., Г.М., С.Д. и Т.Д.]. Според изјавите дадени од судиите, Претседателот на Основниот суд донел одлука...со која го одбил барањето за изземање, поради причините наведени во одлуката.“

29. Апелациониот суд понатаму утврдил дека второто судско вештачење не било побарано од судот, дека вештите лица не биле предупредени за нивните должности и не дале заклетва, дека судот не констатирал кои работи требало да бидат опфатени во извештајот како и дека основниот суд е тој кој одлучува дали ќе го прифати вештачењето. Во поглед на жалбените наводи на жалителот дека доказите кои биле предложени од него не биле прифатени од судот, апелациониот суд утврдил дека тоа не се сведува на прекршување на правото на одбрана на жалителот, бидејќи основниот суд не бил обврзан да ги прифати сите предложени докази.

30. На 11 ноември 2008 година, жалителот поднел барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда, тврдејќи дека основниот суд го одбил неговото барање за супервештачење подготвено од независна институција. Цитирајќи ги членовите 6 и 8 од Конвенцијата жалителот се жалел дека Судијата Ц.К., службеникот на мајката на жртвата (Судија М.А.), судел по предметот, и дека Судијата М.А. бил претседател на кривичното одделение на основниот суд. Тој понатаму се жалел во врска со одбивањето за доделување на предметот на решавање на друг надлежен суд.

31. На 13 јануари 2009 година, Врховниот Суд го одбил барањето на жалителот и ги потврдил пресудите на пониските судови. Ги подржал наодите и заклучоците на пониските судови без да обезбеди понатамошно објаснување во поглед на жалбата на жалителот во врска со наводната пристрастност на судиите.

32. На 21 септември 2010 година и на 29 март 2011 година, Врховниот Суд ги отфрлил двете барања на жалителот за вонредно ублажување на казната.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ПРАВО

A. *Закон за кривичната постапка (пречистен текст), Службен весник бр. 15/2005)*

33. Релевантните одредби од Законот за кривична постапка кој бил важечки во тоа време гласат:

4. Пренесување на месната надлежност

Член 31

“(1) Ако надлежниот суд од правни или стварни причини е спречен да постапува, должен е за тоа да го извести непосредно повисокиот суд кој по сослушувањето на јавниот обвинител (кога постапката се води по барање на јавниот обвинител) ќе определи друг стварно надлежен суд на своето подрачје.

(2) ...”

Член 32

“(1) Заеднички непосредно повисокиот суд може за водење на постапката да определи друг стварно надлежен суд на своето подрачје ако е очигледно дека така полесно ќе се спроведе постапката или ако постојат други важни причини.

(2) Решението во смисла на став 1 од овој член судот може да го донесе по предлог на истражниот судија, судијата поединец или од претседателот на советот, или по предлог на јавниот обвинител кој постапува пред судот што одлучува за пренесување на месната надлежност кога кривичната постапка се води по барање на јавниот обвинител.“

ИЗЗЕМАЊЕ

Член 36

“(1) Судија или судија – поротник не смее да врши судска должност ако:

- 1) тој или таа е оштетен како резултат на кривичното дело;
- 2) обвинетиот, неговиот бранител, тужителот, оштетениот или нивниот законски застапник или полномошникму е брачен односн о вонбрачен другар или роднина...
- 3) со обвинетиот, неговиот бранител, тужителот или со оштетениот тој или таа е во однос на старател, посвоител, посвоеник;
- 4) тој или таа во истиот кривичен предмет вршел истражни дејствија или учествувал во испитувањето на обвинението пред главниот претрес, или учествувал во постапката како тужител, бранител, законски застапник или полномошник на оштетениот односно на тужителот, или е сослушан како сведок или како вештак; и
- 5) во истиот предмет, тој или таа учествува во донесувањето на одлуката на понискиот суд, или, ако во истиот суд учествувал во донесувањето на одлуката која се побива со жалбата.

(2) Судија или судија поротник може да биде изземен од вршење на судска должност покрај случаите наведени во ставот (1) на овој член, ако се поднесат докази кои предизвикуваат сомнение во неговата непристрасност.“

Член 37

“Судијата или судија-поротник, штом ќе узнае дека постои некоја од причините за изземање од член 36 став (1) на овој закон, должен е да ја прекине секоја работа врз тој предмет и за тоа да го извести претседателот на судот, кој ќе му определи замена...”

Член 38

“(1) Изземање може да бараат и странките.

(2) Странките можат да поднесат барање за изземање до почетокот на главниот претрес, а ако за причината за изземањето узнале подоцна, веднаш по узнавањето...

(4) Странката може да бара изземање само на поименично определен судија или на судија –поротник кој постапува во предметот, односно на судија на повисокиот суд...

(6) Странката е должна во барањето да ги наведе околностите поради кои смета дека постои некој од законските основи за изземање.

(7) Не е дозволено барање за изземање ако е засновано врз исти причини, односно околности за кои веќе е одлучено...”

Член 55

“(1) Оштетениот и приватниот тужител имаат право во текот на истрагата да укажат на сите факти и да предложат докази што се од важност за утврдување на кривичното дело, за пронаоѓање на сторителот на кривичното дело и за утврдување на нивните имотно-правни барања.

(2) На главниот претрес тие имаат право да предлагаат докази, да им поставуваат прашања на обвинетиот, на сведоците и на вештаците, да изнесуваат забелешки и објасненија во поглед на нивните искази и да даваат други изјави и да ставаат други предлози.

(3) Оштетениот ... (има) право да ги разгледува списите и да ги разгледуваат предметите што служат како доказ ...”

Член 97

“(1) Имотно-правно барање што настанало поради извршување на кривично дело ќе се расправи по предлог од овластените лица во кривичната постапка, ако со тоа не би се одолжувала значително оваа постапка.

(2) Оштетениот може да поднесе имотно-правно барање и спрема осигурителното друштво. “

Член 99

“... ”

(2) Предлогот може да се поднесе најдоцна до завршувањето на главниот претрес пред првостепениот суд. “

Член 102

“(1) За имотно-правните барања одлучува судот.

(2) Со пресудата со која обвинетиот се огласува за виновен, судот одлучува целосо или делумно за имотно-правното барање ...”

Член 379 [Член 353 во првичниот текст на Законот]

“... ”

(4) Нови факти или докази можат да се изведат [или приложат] со жалба [против предуда од суд во прва инстанца], но жалителот е обврзан да даде објаснување за причините поради кои не ги поднел во порана фаза...”

Член 418

“(1) Кривичната постапка завршена со правосилна пресуда може да се повтори во корист на осудениот, ако:

...

7) со одлука на Европскиот Суд за човекови права е утврдена повреда на човековите права и слободи.”

34. Членот 449 од Законот за кривична постапка од 2010 година (Службен Весник бр. 150/2010) ја овозможува истата основа за повторување на кривична постапка како и членот 418 од Законот за кривична постапка од 2005 година.

В. Закон за судовите 2006 година (Закон за судовите, Службен Весник, бр. 58/2006)

35. Релевантните одредби од Законот за судовите гласат:

Член 7

“Предметите што доаѓаат во судот на одлучување се распределуваат меѓу судиите според времето на приемот на предметот во судот, со исклучување на секако влијание врз начинот на распределба од страна на претседателот на судот, судијата или судската администрација ...”

Член 12

“(1) Работата во судовите по правило се врши во специјализирани судски оддели.

(2) Специјализираните судски оддели се формираат во зависност од видот и обемот на работа на судот, и тоа во кривична област, малолетнички криминалитет, граѓанска и стопанска област, работни спорови и за други покарактеристични видови спорови од делокругот на работата на судовите.

(3) Во рамките на специјализираниот судски оддел се остварува специјализација на судиите ...”

Член 91

“...

(2) Со работата в о специјализираниот судски оддел раководи претседателот на одделот.”

ПРАВО**I. НАВОДНИ ПОВРЕДИ НА ЧЛЕНОТ 6 § 1 ОД КОНВЕНЦИЈАТА**

36. Жалителот се жалеше согласно членот 6 од Конвенцијата дека неговиот предмет не бил сослушан од страна на непристрасен суд, бидејќи сите судии од основниот суд ја немале неопходната непристрасност. Понатаму тој се жалел за повреда на принципот на рамноправност на странките. Членот 6, во делот кој е релевантен е утврдено како што следи:

“При утврдување на неговите граѓански права и обврски ..., секој има право на правично... судење ... од страна на независен и непристрасен суд воспоставен со закон.“

Недостиг на непристрасност*1. Допуштеност***(а) Поднесоци на странките**

37. Владата тврдеше дека жалителот не ги исцрпил сите домашни правни лекови. Најпрво, тој не побарал изземање на истражниот судија, Судијата В.Д., или поротниците кои постапувале по предметот. Понатаму, иако не му било според закон возможно да предложи пренесување на предметот на одлучување на друг надлежен суд и таквиот предлог би бил одбиен како недопуштен, тој можел да ги праша другите надлежни домашни институции да предложат таков трансфер. Покрај тоа, жалителот во фазата на судење по постапката не го посочил фактот дека Судијата Ц.К. бил службено лице кај Судија М.А., или пак фактот дека Судијата М.А. била претседател на кривичното одделение при основниот суд. Тој ги покренал овие прашања во неговата жалба против одлуката на основниот суд и соодветно во неговото барање на вонредно преиспитување на правосилна пресуда. Жалителот врз основа на овие прашања требало да поднесе второ барање за изземање, бидејќи домашното право дозволува повторување на барања за изземање врз основа на прашања кои се различни од оние кои се покренати во првичното барање за изземање. Жалителот покренал нови прашања во врска со наводната

пристрасност на Судија Ц.К. во секое последователно ниво на надлежност, а не во фазата на постапката при судењето од основниот суд. Во неговата жалба тој побарал предметот да биде префрлен на одлучување или на друг судски совет при основниот суд, или на друг суд.

38. Жалителот ги оспорил овие аргументи. Фактот што тој за време на судењето во првостепениот суд не прецизирал дека Судијата Ц.К. бил службено лице кај Судија М.А., или дека Судијата М.А. била претседател на кривичното одделение при основниот суд не го спречило да ги покрене тие прашања во неговата жалба, која според него била во согласност со членот 353(4) од Законот за Кривична постапка (види став 33 погоре).

(b) Проценка на Судот

39. Судот повторува дека во согласност со членот 35, став 1 од Конвенцијата, може да се зафати со прашање само по исцрпување на сите домашни правни лекови. Поради тоа, поднесената жалба пред Судот најпрво морала да биде поднесена до соодветните домашни судови, барем во суштина, во согласност со формалните предуслови на домашното право. Како и да е, правилото за исцрпување на домашните правни лекови од жалителот бара да постои нормално прибегнување кон правните лекови во рамки на државниот правен систем, кои се достапни и доволни за да овозможат исправање во поглед на наводните повреди. Не постои обврска за исправање на правни лекови кои се неадекватни и неделотворни (види, меѓу другото *Micallef v. Malta* [GC], бр. 17056/06, § 55, ЕСЧП 2009, со понатамошни референци). Судот понатаму потврдува дека во контекст на машинеријата за заштита на човекови права правилото за исцрпување на домашните правни лекови мора да биде применето во некој степен на флексибилност и без непотребен формализам (види *Sejdovic v. Italy* [GC], бр. 56581/00, § 44, ЕСЧП 2006-II).

40. Осврнувајќи се кон сегашниот предмет, Судот смета дека жалителот се жалел дека сите судии од првостепениот суд немале неопходна непристрасност за да судат по предметот, со оглед на тоа што жртвата во кривичната постапка (Судијата М.А.) била претседател на кривичното одделение на основниот суд. Понатаму тој тврдел дека Судијата Ц.К. пет години бил службено лице кај Судијата М.А.

41. Судот забележува дека во постапката пред домашните судови жалителит побарал судиите по кривично право во основниот суд да бидат изземени од судењето (види став 17 погоре), со оглед на фактот што ќерката на судија од кривичното одделение на тој суд починала со сообраќајна несреќа која била предмет на кривична постапка. Тој го искажал истиот навод во неговите завршни зборови пред основниот

суд (види став 25 погоре). Поради тоа Судот е задоволен дека суштината на жалбата на жалителот била адекватно покрената во фазата на судење на постапката (види, обратно, *Zahirović v. Croatia*, бр. 58590/11, § 36, 25 април 2013 година). Според Судот, фактот што жалителот не прецизирал дека Судијата М.А. била претседател на кривичното одделение на основниот суд не води кон различен заклучок, бидејќи, меѓу другото претседателот на основниот суд, кој бил надлежен да одлучува по барањата за изземање мора да бил свесен за тој факт. Слично на тоа, според гледиштето на Судот, фактот што жалителот во фазата на судење во основниот суд не укажал на фактот дека Судија Ц.К. работел како службено лице кај Судија М.А. не ја прави недопуштена жалбата на жалителот поради неисцрпување на домашните правни лекови во поглед на непристрасноста на основниот суд.

42. Што се однесува до правните лекови на кои укажува Владата, Судот го констатира следното: Најпрво, барањата за изземање на Судиите Ц.К. и Т.Д врз основа на тоа дека работеле со мајката на починатата девојка биле без резултат, со оглед на тоа што претседателот на судот ги одбил следејќи ги изјавите на судиите дека тој факт нема да влијае врз нивното судење (види став 18 погоре). Не постои нешто што би индицирало дека доколку жалителот би поднел такви барања во поглед на истражниот судија, Судија В.Д., или судиите – поротници, претседателот на судот би одлучил поинаку (види, *mutatis mutandis*, *Василкоски и Други против Република Македонија* бр.28169/08, § 46, 28 октомври 2010 години). Второ, жалителот непотребно барал од Претседателот на основниот суд да праша суд во повисок степен да назначи друг суд во прв степен да одлучува по предметот (види став 17 погоре). Како што е посочено од страна на Владата, поднесената жалба од жалителот во тој поглед би била отфрлена како недопуштена. Што се однесува до тоа дали било возможно да се направи слична интервенција до други надлежни тела, Судот забележува дека овој правен лек не е директно достапен за обвинетиот (види, *mutatis mutandis*, *Erdoğan v. Turkey*, бр. 25723/94, § 34, ЕСЧП 2000-VI). На крај, Судот смета дека би било претерано формалистички да се бара од жалителот да поднесе повторни барања за изземање врз основа на сите можни аспекти од неговата поплака поврзана со наводната пристрасност на Судијата Ц.К., како што е фактот дека таа била службено лице кај Судијата М.А., или фактот дека последно споменатата била претседател на кривичното одделение на основниот суд.

43. Конечно, Судот констатира дека жалителот ги покренал жалбите во врска со наводна пристрасност како пред апелациониот, така и пред Врховниот Суд (види ставови 27 и 30 погоре), кое исто така не дало никаков резултат.

44. Со оглед на овие причини, Судот смета дека приговорот на Владата за неисцрпување на домашните правни лекови треба да биде отфрлен.

45. Понатаму Судот констатира дека жалбата не е очигледно неоснована во смисла на членот 35 § 3 (а) од Конвенцијата. Исто така утврдува дека жалбата не е недопуштена по ниту еден друг основ. Поради тоа, мора да биде прогласена за допуштена.

2. *Меритум*

(а) Поднесоци на страните

46. Жалителот наведе дека неговото барање за изземање на сите судии во основниот суд било базирано на фактот дека Судијата М.А. била жртва во постапката. Уште повеќе, Судијата М.А. била претседател на кривичниот оддел на основниот суд. Судијата Ц.К. бил службено лице во основниот суд и работел со Судија М.А. Понатаму тој тврдел дека судиите делувале со пристрасност со цел да добијат поддршка од Судија М.А. и нејзиниот брат, кој бил член на Државниот Судски Совет. Врховниот Суд не обезбедил никакво објаснување во поглед на аргументите кои тој ги навел според членовите на Конвенцијата.

47. Владата тврди дека субјективната непристрасност не била ставена под сомнеж, бидејќи судскиот совет при основниот суд немал личен интерес од исходот на случајот, ниту пак жалителот обезбедил некои докази за субјективна пристрасност од нивна страна. Немало причини за сомневање во објективната непристрасност на судиите. Судијата Ц.К. не била службено лице само на Судијата М.А.; таа била назначена за судија една година и десет месеци пред сообраќајната несреќа; должностите на Судија М.А. како претседател на кривичниот оддел биле стриктно разделени од судењето на специфични предмети; таа немала никаква одговорност во поглед на судски надзор, распределба на предмети или развој на кариера на судиите од кривичниот оддел. Како претседател на кривичниот оддел таа не можела да повлијае врз исходот на оспорената постапка, ниту врз составот на судскиот совет кој постапувал по истите. Во релевантното време, Судијата В.Д. работел на прекршочни предмети а не во кривичниот оддел на основниот суд. Релевантните законски одредби предвидувале соодветни механизми за заштита на судиите од несоодветни надворешни влијанија. На крај, фактот што ќерка на судија од основниот суд починала во несреќата не ги оправдува стравовите на жалителот во поглед на непристрасноста на судот.

(b) Проценка на Судот*(i) Општи принципи*

48. Судот смета дека релевантните начела на Конвенцијата биле резимирани во неговата пресуда во случајот Морис (*Morice v. France* [GC], бр. 29369/10, §§ 73-78, 23 април 2015 година, без понатамошни референци), како што следува:

“73. Судот потсетува дека, по правило, непристрасноста означува отсуство на предрасуди или пристрасност, и нејзиното постоење или непостоење може да биде тестирано на различни начини. Според својата утврдена судска пракса, постоењето на непристрасност во смисла на членот 6 § 1 мора да се утврди во согласност со субјективниот тест, каде што мора да се има предвид личното убедување и однесувањето на одреден судија – односно, дали судијата имал било какви лични предрасуди или пристрасност во даден случај; и исто така според објективниот тест, односно со утврдување дали самиот трибунал и меѓу другите аспекти, неговиот состав, нуделе доволно гаранции за да исклучи секако оправдано сомневање во однос на неговата непристрасност ...

74. Што се однесува до субјективниот тест, принципот дека мора да се претпостави дека трибуналот е ослободен од лични предрасуди или пристрасноста е одамна воспоставена во судската пракса на Судот... Личната непристрасност на судија мора да се претпостави се’ додека не се докаже спротивното...Во поглед на бараниот доказ, Судот, на пример, барал да се осигура дали судија искажал непријателство или лоша волја поради лични причини...

75. Во најголемиот број случаи кои покренуваат прашања за непристрасност, Судот се фокусира на објективниот тест... Како и да е, не постои цврста поделба помеѓу субјективна и објективна непристрасност бидејќи однесувањето на судијата не само што може да предизвика објективно сомневање во неговата пристрасност, од гледна точка на надворешниот набљудувач (објективниот тест), туку, исто така, може да го покрене прашањето за неговото лично убедување (субјективен тест)...Така, во некои случаи каде што може да биде тешко да се обезбедат докази со кои може да се побие презумпцијата на субјективната непристрасност на судијата, условот за објективна непристрасност обезбедува дополнителна важна гаранција...

76. Што се однесува до објективниот тест, сосема независно од однесувањето на судијата, мора да се определи дали постојат потврдливи факти кои можат да покренат сомневање во однос на непристрасноста на судијата. Ова значи дека при одлучување дали во даден случај постои оправдана причина за страв дека на одреден судија или тело кое заседава како совет му недостига непристрасност, гледната точка на засегнатото лице е важно но не е одлучувачко. Одлучувачко е дали овој страв може да се смета за објективно оправдан...

77. Објективниот тест најмногу засега хиерархиска или друга поврзаност помеѓу судија и други учесници во постапката.. Поради тоа, во секој индивидуален случај мора да се утврди дали предметната поврзаност за која станува збор е од таква природа или степен за да индицира недостиг на непристрасност од страна на трибуналот...

78. Во врска со ова, дури и изгледот може да биде од важност, или, со други зборови, “не само што правдата мора да биде остварена, туку мора и да се осигура нејзиното спроведување“... Во прашање е довербата која судовите мора да ја инспирираат кај јавноста во демократските општества. Така, секој судија во поглед на кого постои оправдана причина за стравување за недостиг на непристрасност мора да се повлече...”

(ii) Примена на овие принципи во предметниот случај

49. Во конкретниот случај, стравувањето од недостиг на непристрасност од страна на судиите од основниот суд кој судел по предметот на апликантот се засновани во фактот дека мајката на осумнаесет-годишната девојка која починала во сообраќајната несреќа (Судија М.А.) била судија при основниот суд и претседател на кривичниот оддел. Понатаму, Судот констатира дека Судија М.А. имала статус на оштетен во оспорената кривична постапка, и дека основниот суд исто така и досудил надомест на штета против осигурителната компанија на жалителот.

50. Според субјективниот тест, Судот потврдува дека личната непристрасност на судија мора да биде претпоставена се’ додека не се докаже спротивното (види став 48 погоре). Во предметниот случај, Судот смета дека не бил обезбеден доказ во однос на личната предрасуда од страна на судиите од основниот суд кој суделе по предметот на жалителот.

51. Поради тоа случајот мора да биде проценет преку перспективата на објективна непристрасност. Поконкретно, Судот мора да се осврне кон прашањето дали сомнежите на жалителот, кои произлегуваат од специфичните околности, можат да бидат сметани како објективно оправдани во околностите на предметот.

52. Во врска со тоа, Судот повторува дека објективниот тест во најголема мера се однесува на хиерархиска или друга поврзаност помеѓу судијата и другите учесници во постапката (види *Morice*, цитиран погоре; *Fazli Aslaner v. Turkey*, бр. 36073/04, § 41, 4 март 2014 година; *Hirschhorn v. Romania*, бр. 29294/02 26 јули 2007 година, §§ 74-78 и *Daktaras v. Lithuania*, бр. 42095/98, § 36, ЕСЧП 2000-X). Судот констатира дека тврдењата на Владата најмногу се однесуваат на прашањата во врска со наводното отсуство на никаква релевантна хиерархиска поврзаност помеѓу членовите на судскиот совет кој судел во основниот суд и Судијата М.А., како претседател на кривичниот оддел на стој суд. Како и да е, Судот не смета дека е неопходно да одлучи дали релевантната хиерархиска поврзаност, доколку постои, објективно ги оправдува стравувањата на жалителот во поглед на непристрасноста на основниот суд, поради причините кои се објаснети подолу.

53. Судот констатира дека во тоа време во кривичниот оддел на основниот суд имало само четворица судии, вклучувајќи ја и Судија М.А. (види став 7 погоре). Тие сите биле судии со полно работно време (спореди и спротивно *Steck-Risch and Others v. Liechtenstein*, бр. 63151/00, 19 Мај 2005 година, во врска со случај каде едно исто лице исполнувало двојна функција, и како судија и како адвокат). Тие сите имале слични функции, иако Судијата М.А. имала посебни должности како претседател на кривичниот оддел (спореди и спротивно *K. v. Switzerland*, бр. 14090/88, 14 декември 1988 година, каде постоела разлика помеѓу обични судии и судии заменици). Поради тоа не може да се исклучи дека личните врски постоеле помеѓу судиите во кривичниот оддел на основниот суд.

54. Според Судот, природата на овие лични врски е од важност кога се определува дали стравувањата на жалителот биле објективно оправдани (види, *mutatis mutandis*, *Steck-Risch and Others*, цитиран погоре, § 45). Во врска со тоа, Судот најпрво ја проценува природата на личната поврзаност помеѓу Судија М.А. и Судија Ц.К., кој председавал со судскиот совет во основниот суд. Судот во тој поглед смета дека Судија М.А. и Судија Ц.К. работеле заедно најмалку двеипол години (види став 8 и 9 погоре). Не било утврдено дека тие биле особено блиски, или дека нивната врска ја преминала границата од професионална поврзаност како колеги (*ibid.*, § 48). Како и да е, во врска со тоа Судот го смета за релевантен фактот дека Судијата Ц.К. работел како службено лице со Судијата М.А.

55. Најважно, Судот ги констатира специфичните околности на конкретниот случај, и дава значителна тежина на тоа што е во прашање за Судијата М.А. во оспорената постапка, имено, дека истите се однесуваат на семејна трагедија во која таа ја изгубила својата осумнаесет годишна ќерка. Како што е претходно утврдено (види став 49 погоре), Судијата М.А., заедно со останатите членови од нејзиното семејство имале статус на оштетена страна во постапката и поднеле тужба за надомест на штета против осигурителната компанија на жалителот, за која последователно било одлучено по заслуга на истиот судски совет кои ја определиле вината на жалителот (види став 26 погоре). Во вакви околности, Судот смета дека фактот што Судијата Ц.К., кој бил колега со Судијата М.А. претседателствувал со судскиот совет кој одлучувал за вината на жалителот во врска со смртта на ќерката на Судијата М.А. во таква трагична несреќа предизвикал објективно оправдани причини во поглед на нејзината непристрасност. Судот смета дека во таа смисла слични консидарации се применливи за сите останати судии во основниот суд. Во врска со тоа утврдува дека домашното право ја обезбедува можноста за префрлање на предметот до друг надлежен суд (види членови 31 и 32 од Законот за Кривична постапка, став 33 погоре). Пракса, која според жалителот, и

непобиено од Владата, била применета во слични околности (види ставови 25 и 27 погоре, и *mutatis mutandis, Biagioli v. San Marino* (dec.), бр. 8162/13, § 80, 8 јули 2014 година). Според Судот, ова е доволно за да се заклучи дека во конкретниот случај стравувањата на жалителот во поглед на непристрасноста на основниот суд можеле да бидат сметани како објективно оправдани.

56. Поради тоа, Судот заклучува дека во конкретниот случај имало повреда на членот 6 § 1 од Конвенцијата.

II. ДРУГИ НАВОДНИ ПОВРЕДИ

57. Понатаму жалителот се жалел според член 6 од Конвенцијата за повреда на принципот на еднаквост на страните, бидејќи судовите одбиле да ги прифатат предложените докази од негова страна.

58. Како и да е, имајќи ги предвид фактите на случајот, поднесоците на страните и неговото констатирање повреда на правото на жалителот на судење од независен суд, Судот смета дека ги разгледал главните правни прашања, покренати со конкретната жалба, и дека нема потреба од донесување на посебна пресуда за останатите жалбени наводи (види *Centre for Legal Resources on behalf of Valentin Câmpeneanu v. Romania* [GC], бр. 47848/08, § 156, ЕСЧП 2014).

III. ПРИМЕНА НА ЧЛЕНОТ 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

59. Членот 41 од Конвенцијата гласи:

“Ако Судот оцени дека постои повреда на Конвенцијата или на нејзините протоколи, и ако внатрешното право на заинтересираната Висока страна договорничка овозможува само делумно отстранување на последиците на таа повреда, Судот и дава на оштетената страна, доколку е потребно, правично задоволување.”

A. Оштета

60. Жалителот побара 13,347 евра на име на материјална штета. Овој износ кореспондира со приходот кој тој би го заработил доколку не бил отпуштен од неговата позиција на менаџер на компанија, како резултат на неговото затварање. Достави финансиски извештај од вешто лице. Жалителот исто така побара 150.000 евра или 10.000.000,00 денари за нематеријална штета, и поднесе медицински уверенија во врска со неговата психичка состојба после судската постапка.

61. Владата ги оспори тие барања како претерани и неповрзани со наводната повреда на Конвенцијата.

62. Што се однесува до барањето на жалителот за надомест на материјална штета, Судот не забележува никаква причинско-последична поврзаност помеѓу утврдената повреда и наводната материјална штета. Попрецизно, не може да шпекулира за тоа каков би бил исходот на кривичната постапка доколку повредата на членот 6 § 1 од Конвенцијата не се случил (види, на пример *Митриновски против Република Македонија*, бр. 6899/12, § 56, 30 април 2015 година). Поради тоа Судот го отфрла тоа барање.

63. Од друга страна пак, Судот констатира дека жалителот сигурно претрпел нематеријална штета. Одлучувајќи врз основа на начелото на правичност, Судот му доделува 3.600 евра според таа глава, плус секаков данок кој може да биде наплатлив за тој износ.

64. На крај, Судот смета дека Законот за кривична постапка ја обезбедува можноста за повторување на постапката кога Судот со пресуда заклучува дека со претходна судска одлука или судски постапки биле повредени основните човекови права и слободи на странката (види ставови 33 и 34 погоре).

В. Трошоци

65. Жалителот исто така побара 3,720 евра на име на трошоци и расходи кои настанале пред домашните судови. Ова вклучува правни надоместоци за застапување на жалителот пред домашните постапки, според тарифник на Адвокатската комора на Република Македонија, како и патни трошоци за неговиот застапник. Понатаму жалителот бара 348 евра на име трошоци и расходи настанати пред Судот. Како поткрепа на тоа, поднесе трошковник.

66. Владата ги оспори овие барања.

67. Согласно судската пракса на Судот, жалителот има право на надомест на неговите трошоци и расходи само дотолку, доколку се покаже дека истите навистина биле направени како неопходни, и дека се оправдани во однос на износот (види *Стојковиќ против Република Македонија*, бр. 14818/02, § 55, 8 ноември 2007 година). Имајќи ја предвид белешката за платена такса од страна на жалителот, Судот констатира дека само 310 евра биле поврзани со надоместоците за адвокатот, кои биле проширени со цел да се бара превенција пред домашните судови за повредата утврдена од страна на Судот (види *Трамевски против Република Македонија*, бр. 4570/07, § 60, 10 јули 2012 година). Понатаму, Судот смета дека е оправдано да се доделат 350 евра за постапките пред Судот. Поради тоа смета дека жалителот има право да биде обештетен за вкупно 660 евра во смисла на трошоци и расходи плус данок кој може да биде пресметан врз износот.

С. Затезна камата

68. Судот смета дека е соодветно затезната каматна стапка да се заснова на стапката за позајмица на Европската Централна банка, на која треба да се додадат трипроцентни поени.

ОД ТИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ, ЕДНОГЛАСНО

1. *Ја прогласува* жалбата за допуштена;
2. *Смета* дека има повреда на членот 6 од Конвенцијата во поглед на жалбените наводи за непристрасноста на основниот суд;
3. *Смета* дека нема потреба да ја преиспита жалбата во однос на останатите жалбени наводи согласно членот 6 став 1 од Конвенцијата;
4. *Смета*
 - (а) дека тужената Држава треба во рок од три месеци, сметано од датумот кога пресудата ќе стане конечна во согласност со член 44 став 2 од Конвенцијата, да му ги плати на жалителот следните износи, кои треба да се конвертираат во национална валута на тужената Држава, по стапка која е применлива на денот на исплатата:
 - (i) 3,600 евра (три илјади и шестотини евра), плус било кој данок кој би можел да се наплати, на име на нематеријална штета;
 - (ii) 660 евра (шестотини и шеесет), плус било кој данок кој би можел да се наплати, на име на трошоци и расходи, и
 - (b) дека по истекот на горенаведените три месеци до исплатата ќе биде исплатена обична камата на горните суми, по стапка еднаква на стапката на позајмица на Европската Централна банка за односниот период, плус трипроцентни поени;
5. *Го отфрла* остатокот од барањето на жалителот за правична оштета.

Подготвено на Англиски јазик и поднесено на писмено на 2 јуни 2016 година, согласно член 77 ставови 2 и 3 од Деловникот на Судот.

Abel Campos
Регистратор

Ledi Bianku
Претседател

<p><i>Јас, долупотпишаната, со својот потпис и службен печат тврдам дека правилно го извршив преводот на овој документ од англиски на македонски јазик.</i></p> <p><i>Овластен Судски Преведувач</i> <i>Анастасија Кујунџиќ</i> <i>со решение број 07-3705/2</i></p>	<p><i>I hereby certify that the translation in Macedonian is authentic to its original in English language and in witness whereof I have hereunto set my hand affixed my official round seal</i></p> <p><i>Certified Court Translator</i> <i>Anastasija Kujundžikj</i> <i>Commissioned by decision no. 07-3705/2</i></p>
---	---